

Claude Chabrol

Claude Henri Jean Chabrol, jeden ze współtwórców „Nowej fali”, urodził się w 1930 roku w Paryżu w mieszczańskiej katolickiej rodzinie (ojciec był aptekarzem). W czasie wojny, jako trzynastolatek, pomagał w tworzeniu klubu filmowego w Sardent. Po wojnie wrócił do Paryża, gdzie ukończył liceum, a później studiował literaturę i prawo na Sorbonie. Studiował też przez osiem dni w paryskim Instytucie Nauk Politycznych (zraził się tam do całej klasy politycznej) i przez cztery lata na pierwszym roku farmacji.

Uczęszczał w tym czasie do instytutu filmowego Cinematheque Francaise i był stałym bywalcem kawiarni Cafe de la Comedie. Od 1952 roku związał się z redakcją Cahiers du Cinema.

Był reżyserem, scenarzystą, aktorem i producentem. Pisał też liczne artykuły krytyczne, eseje, a razem z Erikiem Rohmerem i Dominique Rabourdin napisał monografię poświęconą Alfredowi Hitchcockowi.

Wyreżyserował pięćdziesiąt siedem filmów fabularnych, a razem z telewizyjnymi – ponad osiemdziesiąt (nie licząc krótkiego metrażu). Wyreżyserował też w teatrze sztuki Williama Shakespeare’a i Augusta Strindberga.

Karierę filmową zaczął w 1956 roku jako producent krótkometrażowego filmu Jacquesa Rivette’a *Le coup du Berger*. Było to możliwe, ponieważ dzięki spadkowi jego pierwszej żony (Agnes Goute), wspólnie z nią założył wytwórnię filmową AJYM (nazwa od pierwszych liter imion żony i ich dwóch synów – Jean-Yves i Matthieu).

W 1957 roku Claude Chabrol wyreżyserował swój pierwszy film *Piękny Sergiusz* (premiera w 1959 roku), na podstawie scenariusza napisanego razem z Paulem Gegauffem. Od tego czasu przez wiele filmów współpracuje z nim przy tworzeniu scenariuszy i dialogów do swoich filmów. Faszynujący Gegauff miał na niego wielki wpływ i zradyzalizował jego poglądy.

Claude Chabrol pracował przez długi czas z tymi samymi ekipami, w tym aktorzy, scenarzyści, operatorzy, twórcy muzyki, montażyści. W wywiadzie przeprowadzonym przez Francois Guerifa stwierdził: „Zawsze mam tendencję do pracy z tymi samymi ludźmi. I trudno mi zrozumieć, jak można nie pracować z tymi samymi ludźmi, gdy dobrze się z nimi dogadujesz i gdy jest to możliwe (...) Wolę zachować mój mały zespół, ponieważ za każdym razem spotkanie jest prawdziwą przyjemnością. Dotyczy to techników. Dotyczy to aktorów. Dotyczy to wszystkich”.

Piękny Sergiusz i kolejny film *Kuzyni*, to filmy typowo nowofalowe. Charakteryzowały się niskim budżetem, młodymi, mało znanymi aktorami i naturalną scenografią. Docenione zostały na festiwalach: *Piękny Sergiusz* otrzymał Srebrnego Lamparta w Locarno, a *Kuzyni* – Złotego Niedźwiedzia na Berlinale. Ich sukces pozwolił Chabrolowi na kilka lat zupełnej swobody twórczej.

Ten początkowy okres w twórczości Chabrola przyniósł kilka sukcesów, ale równie dużo porażek. Generowało to oczywiście problemy finansowe. Jeszcze przed połową lat sześćdziesiątych zerwał z „Nową falą” i zwrócił się w kierunku kina komercyjnego (*Landru*).

W 1967 roku, z rekomendacji Daniela Boulangerera zajął się Chabrolem młody producent, Andre Genoves. Zapewnił mu stałą pensję za pisanie, przygotowania, zdjęcia i postprodukcję. Chabrol zaplanował realizowanie filmów co dziewięć miesięcy. Kolejne filmy ugruntowały jego pozycję, jako reżysera. Stał się wnikliwym obserwatorem i demaskatorem hipokryzji mieszczaństwa, którego pozorny konformizm maskuje wady i wzajemną nienawiść. Portretował namiętności i małostkowość, ukrywane pod konwencjonalnością zachowań.

W 1985 roku rozpoczął Chabrol współpracę z producentem Marinem Karmitzem. Do 2003 roku nakręcił w tej współpracy jedenaście filmów, komercyjnych, różnorodnych w temacie (czas wojny, thrillery, komedie kryminalne, krwawe kryminały, adaptacje powieści, a nawet fresk erotyczny), odnoszących sukcesy, albo porażki.

Cztery ostatnie filmy Chabrola wyprodukował Patric Godeau. Dwa z nich zdobyły nagrody na EFF w Sewilli i na FF w Puli.

Za swoją twórczość Claude Chabrol był wielokrotnie nagradzany:

– na festiwalach filmowych w Locarno, w Berlinie, w Wenecji, w Toronto, w San Sebastian, w Bogocie, w Sewilli i w Puli,

- przez stowarzyszenia i akademie filmowe w USA i we Francji.

Otrzymał też za całokształt twórczości nagrodę Europejskiej Akademii Filmowej, Złotego Jednorożca na MFF w Amiens i Złotą Kamerę na Berlinale.

Przez cały okres twórczości filmy bardziej wartościowe przeplatały się z filmami niższych lotów. Skomentował to: „Podobnie jak Truffaut, chciałem pracować film po filmie, ale jako część większej całości, z perspektywą, którą próbowałem stworzyć. Trochę pobrudziłem sobie ręce przy bardziej wątpliwych projektach, ale przynajmniej robiłem filmy”.

Tworzył filmy w różnych konwencjach: komedie obyczajowe, dramaty, filmy „noir”, adaptacje literackie, filmy kryminalne, thrillery i filmy fantastyczne, a także seriale telewizyjne. Wypracował swój styl, który został nawet formalnie określony jako „chabrolien”. Niewątpliwie na twórczość Chabrola wpłynęła fascynacja Alfredem Hitchcockiem, Fritzem Langiem i Otto Premingerem. W swoich filmach o charakterze kryminalnym, podobnie jak u Hitchcocka, zagadka kryminalna służy wprowadzeniu skomplikowanych zagadnień moralnych. Materią filmów Chabrola są doskonale opracowane charakterologicznie postacie i pewna przestrzeń społeczna. Fabuła jest naturalną konsekwencją spotkania postaci ze światem zewnętrznym (jak u Premingera). z Premingerem łączy go również klimat moralnej dwuznaczności, rozczarowania człowiekiem, przy czym u Chabrola pogodzenie się z tym jest zawsze bolesne. W wielu filmach niezwykle istotną rolę odgrywa kolor, detal i uporządkowanie, niemal zgeometryzowanie przestrzeni (wpływ Fritza Langa).

Te amerykańskie wpływy przenosi Chabrol w przestrzeń społeczną francuskiego zamożnego drobnomieszczaństwa.

Informacje dodatkowe:

1. Claude Chabrol mógł się nie urodzić. W trzecim miesiącu ciąży znaleziono jego rodziców nieprzytomnych w wyniku zatrucia czadem. Lekarze zalecali aborcję, jednak rodzice nie zgodzili się i urodzili zdrowe dziecko.
2. Claude Chabrol również rodzinie żył blisko filmu. Miał trzy żony. Pierwsza, Agnes Goute założyła razem z nim wytwórnię filmową, druga, Stephane Audran przez długi czas grała w jego filmach a trzecia, Aurore Pajot (znana również jako Aurore Paquiss), była jego montażystką. Miał też trzech synów, z których jedynie Jean-Yves nie związał się z filmem (był architektem). Matthieu tworzył muzykę (również do kilku filmów Chabrola), a Thomas, był aktorem (również grał w filmach Chabrola).